

BETÄNKANDE

MED FÖRSLAG TILL FÖRÄNDRADE BESTÄMMELSER

ANGÅENDE

RIKSBANKENS SEDELUTGIFNINGSRÄTT

AFGIFVET DEN 1 DECEMBER 1900

AF

DE TILL FÖRORDNADE KOMITERADE

STOCKHOLM
ISAAC MARCUS' BOKTR - AKTIEBOLAG
1900.

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Finansdepartementet.

Sedan Riksdagen i underdånig skrifvelse den 30 mars innevarande år anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes, efter verkställd utredning, låta utarbeta och för nästkommande års Riksdag framlägga de förslag till förändrade bestämmelser om riksbankens sedelutgifningsrätt, hvartill förhållandena kunde föranleda, samt Kongl. Maj:t vid föredragning den 17 nästlidne oktober af Riksdagens berörda skrifvelse förordnat under-tecknade Herslow, Langenskiöld och Törnebladh att, jemte undertecknad Benckert, inom finansdepartementet biträda med utarbetande af förslag i ofvan omförmälda syfte, få komiterade härmed i ämnet vördsamt afgifva följande yttrande.

De hufvudsakliga bestämmelserna i fråga om riksbankens sedelutgifningsrätt äro meddelade i §§ 6—8 i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och hafva följande lydelse:

§ 6.

Riksbanken eger rätt att utgifva sedlar till det belopp, som motsvaras af följande kassatillgångar:

- a) metallisk kassa, så beräknad som i § 8 sägs;
- b) på utrikes ort nedsatt eller under transport derifrån varande, mot sjöfara försäkradt guldmynt eller omyntadt guld;
- c) hos bankinrättningar eller handelshus på utrikes ort i löpande räkning inestående medel.

§ 7.

Utöfver det enligt § 6 medgifna belopp är riksbanken berättigad till en sedelutgifning af högst ett hundra millioner kronor, under vilkor att de på grund häraf utgifna sedlar motsvaras af följande tillgångar sammanräknade:

- a) lätt säljbara utländska statspapper;
- b) statens, allmänna hypoteksbankens och andra inhemska obligationer, som å utländsk börs noteras;
- c) vaxlar, betalbara inom eller utom riket.

§ 8.

Såsom riksbankens metalliska kassa skall beräknas allt riksbanken tillhörigt och inom landet befintligt svenskt och utländskt guldmynt samt omyntadt guld.

Metalliska kassan må ej bibehållas vid lägre belopp än tjugufem millioner kronor. Derutöfver skall, då de på grund af § 7 utgifna sedlar öfverstiga sextio millioner kronor, riksbanken hålla i metallisk kassa minst trettio procent af det belopp, hvarmed de på sådan grund utgifna sedlar öfverskjuta sistnämnda summa.

Af dessa bestämmelser framgår, att metallisk kassa till belopp af 25 millioner kronor — det belopp, hvarunder den metalliska kassan enligt § 8 icke må bibehållas — berättigar till en sedelutgifning af 85 millioner kronor. Ökning af metalliska kassan från 25 millioner intill 37 millioner kronor medför en höjning i sedelemissionen, motsvarande $4\frac{1}{3}$ gånger den summa, hvarmed metalliska kassan sålunda ökas. Såsom ett allmänt vilkor gäller dock, att det sedelbelopp, som öfverskjuter den metalliska kassan, skall motsvaras af vissa i § 7 angifna säkerheter. Då den metalliska kassan stigit till 37 millioner kronor, är riksbanken berättigad utgifva det högsta tillåtna, af kassatillgångar obetäckta sedelbeloppet, 100 millioner kronor. Metallisk kassa till belopp af 37 millioner kronor medgifver

sålunda en sedelutgifning af 137 millioner kronor; och hvarje derefter vidtagen ökning af metalliska kassan berättigar endast till en motsvarande ökning af sedelbeloppet. Dessutom eger riksbanken utgifva sedlar till belopp, motsvarande dess i § 6 b) och c) angifna tillgångar.

Vid 1899 års riksdag väcktes tre förslag, åsyftande ändring i förevarande bestämmelser. Ett förslag (motion i första kammaren af herr Lithander) gick derpå ut, att maximibeloppet för riksbankens obetäckta sedelkontingent skulle ökas med högst 61 millioner kronor, under vilkor dels att denna ökning skulle inträda sålunda, att i den mån de enskilda bankerna afstode från rätten att utgifva egna sedlar riksbankens sedelutgifningsrätt skulle ökas med belopp, motsvarande det, som den ifrågasvarande enskilda banken hade utelöpande vid 1896 års början, och dels att riksbanken för begagnande af sålunda från enskild bank öfvertagen sedelutgifningsrätt skulle, utöfver nu föreskrifna minimibelopp af kassatillgångar, hafva ett belopp i guldmynt, motsvarande 10 procent af vederbörande enskilda banks grundfond, sådan den befans vid 1896 års början. En annan motionär (herr Höglund, andra kammaren) förordade bestämmelser i enahanda syfte som nyssnämnda förslag, allenast med den skillnad att för den ifrågasatta utvidgningen af sedelutgifningsrätten några särskilda vilkor, utöfver de nu gällande, icke skulle erfordras. Slutligen yrkade en motionär (herr Dahn, andra kammaren), att maximibeloppet för den obetäckta sedelkontingenten, 100 millioner kronor, och minimibeloppet för den metalliska kassan, 25 millioner kronor, måtte höjas till respektive 150 millioner kronor och 30 millioner kronor samt den i § 8 angifna gräns för de af metallisk valuta obetäckta sedlarne höjas från 60 millioner till 80 millioner kronor.

Sedan fullmäktige i riksbanken i ett med anledning af förenämnda motioner afgifvet utlåtande framhållit, att det icke syntes för det dåvarande föreligga något verkligt behof af ökad sedelutgifning för riksbanken, blefvo samtliga motionerna af sammansatta banko- och lagutskottet afstyrkta, men betonade dervid utskottet, att man med skäl kunde befara, att den riksbanken tillerkända sedelutgifningsrätten skulle år 1904, då riksbanken hade att öfvertaga hela sedelutgifningen, eller möjligen derförut visa sig alltför snävt tilltagen och att riksbanken derföre måhända ej skulle kunna tillfredsställa rörelsens legitima behof af omsättningsmedel.

Utskottets hemställan blef af båda kamrarna bifallen.

Vid innevarande års riksdag föreslogs af två motionärer (herrar Östberg och grefve Hamilton, första kammaren) ändring i riksbankslagen derhän, att riksbanken skulle ega rätt att utgifva sedlar till sådant belopp, att den metalliska kassan, beräknad enligt derom nu gällande bestämmelser, med ett minimibelopp af 25 millioner kronor, skulle af de utelöpande sedlarna utgöra 28 procent — det tal, som angäfvde det vid tidpunkten för motionen rådande förhållandet mellan riksbankens metalliska kassa och dess sedelutgifningsrätt — samt att riksbanken derutöfver skulle få utgifva sedlar till det belopp, som jemnt motsvarades af de i § 6 omförmälda fordringar i utlandet, allt under förutsättning att riksbankens utelöpande sedlar skulle motsvaras af de tillgångar sammanräknade, som utgjordes af metalliska kassan, nyssnämnda fordringar i utlandet samt de i § 7 angifna säkerheter. En annan motionär (herr Dahn, andra kammaren) hemställde, att den föreskrifna gränsen för den obetäckta sedelutgifningen måtte borttagas och i stället föreskrifvas, att, då de enligt § 7 utgifna sedlar öfverstege 60 millioner kronor, riksbanken, utöfver metalliska kassans minimibelopp af 25 millioner kronor, skulle hålla i metallisk kassa minst 30 procent af det belopp, hvarmed de på sådan grund utgifna sedlar öfversköte 60 millioner kronor intill 100 millioner kronor, och derefter minst 33 procent af det belopp, hvarmed de på enahanda grund utgifna sedlarna öfversköte 100 millioner kronor.

I ett med anledning af dessa förslag af fullmäktige i riksbanken afgifvet yttrande vidhöll fullmäktige sin föregående år uttalade mening, att förhållandena icke redan då påkallade utvidgning af riksbankens sedelutgifningsrätt, men medgäfvde, att den ekonomiska utvecklingen under den senaste tiden lätt kunde framkalla någon oro med hänsyn till den tidpunkt, då riksbankslagen vunnit sin fulla tillämpning och riksbanken blifvit ensam sedelutgifvande, om nu gällande bestämmelser förblefve alldeles oförändrade. Fullmäktige framhöll vidare, att nämnda oro kunde befaras motverka de enskilda sedelutgifvande bankernas successiva öfvergång till bolag utan rätt till sedelutgifning, hvilket likväl vore önskvärdt med afseende på de svårigheter för rörelsen, som skulle kunna vållas af de flesta enskilda bankernas samtidiga förvandling till dylika bolag, samt äfven gifva stöd åt sträfvandena att få hela reformen i fråga om sedelutgifningen undanskjuten; och ifrågasatte fullmäktige såsom en lämplig utväg till vinnande af det syftemål, som med motionerna afsetts, nemligen en utvidgning af riksbankens sedelutgifningsrätt, att, med bibehållande af nu gällande bestämmelser

angående sedelutgifning på grund af à vista fordringar i utlandet, stadgande meddelades derom, att mot metallisk kassa, uppgående till det nu bestämda minimibeloppet, 25 millioner kronor, finge utgifvas sedlar till högst en summa, af hvilken nämnda minimibelopp icke skulle understiga 20 procent, eller 125 millioner kronor, men att för hvad sedelemissionen öfverstege dessa 125 millioner kronor i metallisk kassa skulle hållas minst 40 procent.

Efter att hafva öfverfört, hurusom under åren 1880—1899 medeltalet af utelöpande sedlar vuxit från 85,5 millioner kronor till 143 millioner kronor, medan under samma period medeltalet, jemfördt med nästföregående års, endast under ett fåtal år sjunkit, dervid den största tillbakagången — under år 1892 — icke utgjort mer än 2,1 millioner kronor, anförde sammansatta banko- och lagutskottet i sitt öfver ofvanberörda motioner afgifna utlåtande, att man syntes häraf vara berättigad med sannolikhet sluta, att allmänna rörelsens framtida behof af omsättningsmedel åtminstone icke skulle visa sig afsevärdt mindre än det närvarande. En under någon tid fortgående afmattning af näringslivet kunde naturligtvis verka en minskning i sedelbehovet, men för så vidt man kunde beräkna en, likasom hittills, i det hela stadigvarande utveckling af handel och näringar, borde en sådan minskning visa sig öfvergående. Uppstälde man den frågan, hvilken obegagnad sedelutgifningsrätt, som bort finnas vid 1899 års slut, derest riksbanken då ensam haft sedelutgifningen om hand, syntes det utskottet icke kunna anses högt tilltaget, om man fordrat, att den obegagnade sedelutgifningsrätten i förhållande till det utelöpande sedelbeloppet, hvilket vid nämnda tidpunkt uppgick till 155 millioner kronor, utgjort 20 procent och att således riksbankens hela sedelutgifningsrätt uppgått till 186 millioner kronor. Enär de utländska behållningarne, inberäknadt fordringar å separaträkning, hvilka ju kunnat öfverföras till löpande räkning, vid ifrågavarande tidpunkt uppgingo till 23 millioner kronor, hade riksbanken alltså för återstående sedelutgifningsrätt till belopp af 163 millioner kronor med nu gällande bestämmelser behöft ett guldinnehaf af 63 millioner kronor. Men en förstärkning af guldkassan till detta belopp hade riksbanken påtagligen icke kunnat åstadkomma till den angifna tidpunkten och det syntes blifva svårt för riksbanken att till 1903 års utgång förskaffa en sådan guldkassa. Enär utskottet ansåge, att omständigheterna tydligt talade för, att något borde göras i syfte att före 1903 års utgång för riksbanken möjliggöra en ökad sedelutgifning, hemstälde utskottet, att Riksdagen, med föranledande af de i

ämnet väckta motionerna, måtte hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes, efter verkställd utredning, låta utarbета och för nästkommande års Riksdag framlägga de förslag till förändrade bestämmelser om riksbankens sedelutgifningsrätt, hvartill förhållandena kunde föranleda.

Denna utskottets hemställan blef af Riksdagen bifallen, och aflät Riksdagen i anledning häraf ofvanberörda skrifvelse, hvilken föranledt komiterades uppdrag.

Då komiterade nu gå att verkställa den dem anbefalda utredning, vilja komiterade till en början, i likhet med hvad fullmäktige i riksbanken i sina ofvanberörda yttranden framhållit, betona, att någon ändring redan nu i gällande bestämmelser angående riksbankens sedelutgifningsrätt ingalunda är af behovet påkallad, och att, derest en utvidgning af sedelutgifningsrätten må anses önskvärd, denna i ingen händelse behöfver tillämpas förr, än riksbanken öfvertagit hela sedelutgifningen eller åtminstone ett flertal af de enskilda bankerna afstått från rätten att utgifva egna sedlar. Enligt riksbankslagen skall riksbanken med 1904 års ingång öfvertaga all sedelutgifning, men enligt § 41 i samma lag äro de enskilda banker, hvilka före nyssnämnda tidpunkt afstått från sedelutgifningsrätten, tillförsäkrade vissa förmåner i form af kreditiv- och rediskonteringsrätt hos riksbanken. I hvilken omfattning de enskilda bankerna skola före år 1904 afstå från sedelutgifningsrätten kan naturligtvis nu ej förutses. Hittills har emellertid endast en enskild bank afstått från nämnda rätt, hvarjemte en anmält sig vilja med 1902 års utgång afstå från sedelutgifningsrätten. Man eger derföre all anledning antaga, att någon större förändring i nu bestående förhållanden icke skall ega rum åtminstone före 1902 års ingång, och före denna tid synes derföre någon ändring i bestämmelserna angående riksbankens sedelutgifningsrätt icke erforderlig. Huruvida åter samma bestämmelser kunna anses blifva till fyllest jemväl vid tiden för riksbankens öfvertagande af enskilda banker nu tillkommande sedelutgifning, beror naturligtvis på, huruledes förhållandena kunna komma att vid denna tid gestalta sig. För en beräkning härutinnan är då främst af vigt att söka besvara den frågan, huru stort belopp sedlar allmänna rörelsen må antagas vid ifrågavarande tid behöfva.

Man må ju hoppas på en i det hela stadigvarande utveckling af det ekonomiska lifvet och man är på grund häraf berättigad antaga,

att rörelsens behof af omsättningsmedel skall komma att allt mer ökas. Men i hvad mån denna stegring i den ekonomiska utvecklingen skall kräfva en ökad *sedelemission* är deremot icke lätt att afgöra. Af intresse för en beräkning i detta afseende äro de i bilagda *tabell 1* meddelade siffror, hvilka äro hemtade från de vid hvarje riksdag afgifna berättelser om hvad i rikets styrelse sedan föregående riksdag sig tilldragit. Deraf framgår, att, under det att bankernas försträckningar till allmänheten under perioden november 1890—november 1899 ökats med ungefär 100 procent, beloppet af de utelöpande sedlarne under samma tid ökats med allenast omkring 35 procent. Motsvarande procenttal för tiden november 1897—november 1899 utgjorde respektive 32 och 6 och från november 1898 till november 1899 ökades försträckningarne till allmänheten med 114 millioner kronor, medan de utelöpande sedlarne deremot minskades med 900 tusen kronor. Dessa siffror tyda ju derpå, att hos oss allt mera börjat komma till användning anordningar, hvilka minska sedelbehovet; och särskildt torde härutinnan det under de senare åren tillämpade clearingsförfarandet spela en framstående roll. Att detta förfarande och andra till sin verkan i afseende å behovet af sedlar likartade anordningar, särskildt checkväsendet, hos oss skola komma till ökad användning, blir ock otvifvelaktigt en följd deraf, att efter den enskilda sedelutgifningens upphörande de enskilda bankernas intresse skall drifva dem att i största möjliga utsträckning bereda användning åt andra omsättningsmedel än sedlar.

En omständighet, som deremot kommer att verka någon höjning i sedelstocken, är den, att, sedan riksbanken öfvertagit all sedelutgifning och de enskilda bankerna sålunda ej vidare kunna hålla kassa i egna sedlar, dessa banker måste ligga inne med ett större belopp riksbanks-sedlar, som i förhållande till riksbanken anses utelöpande. Denna höjning i sedelstocken kommer dock att motverkas deraf, att beloppet af de sedlar, som nu ligga inne hos andra banker, icke kommer att få någon motsvarighet, då systemet med en enda sedelutgifvande bank vunnit tillämpning.

Att redan nu beräkna storleken af det belopp sedlar, som vid tiden för riksbankens öfvertagande af sedelutgifningen skall blifva behöfligt, är naturligtvis mycket vanskligt och det säger sig sjelft, att en dylik beräkning måste blifva i hög grad approximativ. Då emellertid komiterade äro af den mening, att öfvervägande skäl tala för att *under i öfrigt likartade förhållanden* den utelöpande sedelstocken, då den kommer att utgöras af enbart riksbankssedlar, åtminstone icke blir större, än under det

nu rådande systemet af flera sedelutgifvande banker, är det tydligt, att en beräkning af förevarande slag måste i främsta rummet grunda sig på uppgifterna angående den sedelcirkulation, som hos oss under de senare åren förekommit. Ett godt material för en sådan beräkning lemna de i bilagda *tabell 2* öfver de utelöpande sedlarne under åren 1890—1899 enligt månadsrapporterna meddelade siffror. Af denna tabell framgår, att beloppet af de utelöpande sedlarne under denna period aldrig öfverstigit 155.2 millioner kronor, samt att det minsta beloppet under samma tid uppgått till 93.7 millioner kronor. De årliga medeltalen hafva utgjort högst 142.9 millioner kronor och lägst 98.4 millioner kronor. Den största skillnad, som under något år förekommit mellan maximum och minimum utgör 24.8 millioner kronor; och jemför man för de olika åren medeltalen med maximisiffrorna, finner man, att skillnaden mellan dessa tal varit temligen konstant, uppgående till 4 à 9 millioner kronor — motsvarande 4 à 8 procent af medeltalen — med undantag af de sista, af en ovanlig ekonomisk lifaktighet kännetecknade tre åren, då skillnaden uppgått till 12 millioner kronor, motsvarande ungefär 9 procent af medeltalen. Med stöd af dessa siffror och på grund af hvad komiterade ofvan anført rörande de omständigheter, hvilka kunna antagas skola vid tiden för riksbankens öfvertagande af sedelutgifningen inverka på emisionens storlek, anse sig komiterade kunna våga det antagandet, att *medeltalet* af de utelöpande sedlarne skall under normala förhållanden komma att åtminstone några år framåt hålla sig omkring eller i hvarje fall ej synnerligen öfverstiga 145 millioner kronor. För att möta den öfvergående ökning i sedelbehovet, som hos oss temligen regelbundet brukar inträda vid kvartalsskiftena, är emellertid en sedelreserv erforderlig, hvilken dock, enligt hvad ofvan anförda siffror gifva vid handen, ej behöfver sättas högre än till 20 procent eller, vid en utelöpande sedelstock af 145 millioner kronor, till 29 millioner kronor; och skulle alltså riksbankens sedelutgifningsrätt för tillfredsställande jemväl af det, vissa tider hvarje år regelbundet återkommande behovet af ökning i sedelstocken kunna beräknas böra uppgå till omkring 174 millioner kronor.

Om man sålunda kan antaga, att en sedelutgifningsrätt af 174 millioner kronor skall för normala förhållanden blifva för riksbanken efter dess öfvertagande af hela sedelutgifningen tillfyllest, uppställer sig den frågan, huruvida de nuvarande täckningsreglerna må antagas skola blifva tillfredsställande jemväl vid ett så stort sedelbehof som det nyssnämnda. Enligt nu gällande lag skall riksbanken för att ega en sådan

sedelutgifningsrätt innehafva kassatillgångar till ett belopp af 74 millioner kronor. Å det beräknade medelsedelbeloppet, eller 145 millioner kronor, skulle sålunda den för detta belopp jemte nödig sedelreserv erforderliga täckningen, 74 millioner kronor, utgöra något öfver 51 procent. Af bilagda *tabell 3* framgår, att riksbankens kassatillgångar i förhållande till dess utelöpande sedlar under tiden januari 1890—oktober 1900 i medeltal utgjort 63.1 procent. Skulle riksbanken vid tiden för dess öfvertagande af all sedelutgifning antagas kunna hålla, vid den af komiterade beräknade medelsedeln, en proportionsvis lika stark täckning i kassatillgångar som hittills, skulle tydligtvis lagens nuvarande föreskrifter icke vålla några olägenheter.

Men att med säkerhet beräkna storleken af de kassatillgångar, riksbanken må antagas skola vid tiden för dess öfvertagande af all sedelutgifning komma att ega, möter sjelfallet stora svårigheter. Dock synes det komiterade sannolikt, att dessa tillgångar skola vid ifrågavarande tid uppgå till det belopp, 74 millioner kronor, som den ofvan för normala förhållanden beräknade emissionsrätten, enligt nu gällande fonderingsregler, betingar. I detta afseende vilja komiterade påpeka, att i den mån de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt upphör och dessa banker i stället måste förse sig med riksbankens sedlar såsom rörelsemedel riksbanken otvifvelaktigt skall bland de valutor, som den sålunda ökade emissionen af riksbankens sedlar kommer att tillföra riksbanken, erhålla ett afsevärdt belopp af kassatillgångar eller sådana valutor, hvilka lätteligen låta realisera sig i dylika tillgångar. Särskildt kan man med visshet antaga, att de enskilda bankernas guld-kassor och en del af deras utländska fordringar skola komma riksbanken till godo.

Då det emellertid icke kan nekas, att ofördelaktiga ekonomiska förhållanden inom eller utom landet kunna hämmande inverka på riksbankens sträfvan att draga till sig guld, och då man äfven torde få räkna med möjligheten att, till följd af tillfälligt inträffande kris eller andra till sin verkan i afseende å behovet af sedlar likartade företeelser, det af komiterade ofvan approximativt antagna sedelbeloppet kan visa sig otillräckligt, synes det komiterade önskligt, att, derest fortfarande tillräckliga garantier lemnas för att sedeltäckningen skall förblifva stark och betryggande, lagens föreskrifter i någon mån ändras derhän, att riksbanken lemnas större frihet vid dess sedelutgifning. Men innan komiterade närmare inlåta sig på denna fråga, anse sig komiterade böra lemna en kortfattad öfversigt af vissa i några främmande länder gällande stadganden angående sedelutgifningsrätten.

Såsom bekant hvila dessa stadganden i de europeiska länderna i allmänhet på ettdera af de två systemen, *kontingentsystemet* eller *quotsystemet*.

Der det förstnämnda systemet kommit till användning, har man utgått från den förutsättning, att den allmänna rörelsen alltid håller kvar ett visst minimibelopp sedlar; och man har på grund häraf ansett sig kunna medgifva, att detta belopp må vara af metallisk valuta obetäckt, under det att man stadgat, att den summa, hvarmed de utelöpande sedlarne öfverstiger det sålunda beräknade minimibeloppet, skall till fullo motsvaras af metallisk valuta. Olägenheten med detta system är den, att gränsen för den obetäckta sedelkontingenten är i lagstiftningen fixerad, medan deremot det sedelbelopp, rörelsen behöfver och för hvilket belopp kraf på metallisk valuta kan antagas icke komma att framställas, högst betydligt vexlar. Systemet kan därför vålla svårigheter vid de öfvergående utvidgningar i sedelstocken, som blifva erforderliga dels temligen regelbundet under vissa tider hvarje år, om än i olika grad under olika år, dels tillfälligtvis vid ekonomiska kriser. Till motverkande af berörda olägenhet har man i olika länder, der kontingentsystemet vunnit tillämpning, vidtagit olika anordningar.

För tyska riksbanken är sålunda medgifvet, att den obetäckta sedelkontingenten får öfverskridas under vilkor, att banken — hvilken, som bekant, icke är någon statsbank — till statskassan erlägger en afgift, motsvarande 5 procent årlig ränta å öfverskjutande beloppet, samt att alltid minst en tredjedel af de utelöpande sedlarne skall vara betäckt af ädel metall.

I England medgifver ej lagstiftningen ett öfverskridande af den obetäckta sedelkontingenten, men enligt den praxis, som utbildat sig i detta land, eger Regeringen att vid behof suspendera banklagens bestämmelser angående sedelutgifningen.

Rörande danska nationalbanken är stadgadt, att, derest den obetäckta sedelkontingenten öfverskrider det lagstadgade maximibeloppet, ett sådant förhållande skall vara rättadt inom nästa månadsuppgörelse; och man har sålunda indirekt medgifvit, att, om behofvet sådant kräfver, en ökning af det obetäckta sedelbeloppet må för angifven kortare tidrymd ega rum.

I Norge, der ett öfverskridande af maximibeloppet för den obetäckta sedelkontingenten jemväl är, under vissa vilkor, medgifvet, har man helt nyligen ändrat lagstiftningen just beträffande vilkoren för ett sådant öfverskridande. Enligt lagen om Norges bank den 23 april 1892 skulle, ifall någon bankrapport utvisade, att maximibeloppet för den obetäckta sedelutgifningen öfverskridits, rättelse deraf ske inom påföljande månads utgång

samt en afgift, motsvarande 6 procent årlig ränta å det belopp, hvarmed berörda maximibelopp öfverskridits, erläggas till statskassan. Med anslutning till hvad en under år 1895 tillsatt komité hemställt, beslöt under nästlidet år direktionen för Norges bank ingå till Regeringen med anhållan om framställning till Stortinget angående vissa ändringar i nämnda lag och bland dessa äfven den, att ofvanberörda bestämmelse måtte ändras derhän, att Regeringen skulle ega, när förhållandena sådant påkallade, på direktionens hemställan medgifva en något förlängd frist till rättelse af ett sådant öfverskridande. I indstilling den 8 februari innevarande år anförde chefen för finans- och tolddepartementet, under erinran hurusom banken nyligen måst göra bruk af ofvanberörda undantagsbestämmelse, att departementet visserligen ansåge berörda bestämmelse böra ändras, men icke funne lämpligt, att Regeringen inblandades i bankens styrelse på det af komitén föreslagna sättet. I stället föreslogs, att, jemte det bestämmelsen om den absoluta tidsgränsen borttoges, afgiften till statskassan, hvilken fortfarande skulle under första månaden af sedelutgifningsrättens öfverskridande utgå med 6 procent, höjdes med $\frac{1}{2}$ procent för hvarje månad, hvarunder öfverskridandet fortfarande. Sedan denna indstilling blifvit genom Kongl. resolution bifallen, afläts i enlighet härmed proposition till Stortinget. Denna bifölls, hvarefter lag i ämnet utfärdades den 19 maj innevarande år.

Qvotsystemet åter fordrar, att en del af hela beloppet af de utelöpande sedlarne täckes af metallisk tillgång. Vid behof af sedelstockens utvidgning verkar naturligtvis detta system icke lika stramt som kontingentsystemet. Men det är tydligt, att, om en stark påkänning på den metalliska kassan nödvändiggör en krympning af sedelstocken, denna krympning blir våldsammare under ett qvotsystem, enär detta fordrar en större indragning af sedlar än som motsvarar guldkassans minskning, under det vid kontingentsystemet sedelstocken icke behöfver minskas till större belopp än det, hvarmed guldkassan nedgått. För att förebygga den fara, som sålunda kan föranledas af qvotsystemet, hvilket onekligen ställer större kraf på bankstyrelsens vaksamhet, har man i vissa länder, der detta system användes, vidtagit särskilda anordningar. Sålunda föreskrifves i den i Holland för dervarande centralbank gällande lag, att den qvot af de utelöpande sedlarne, som skall vara metalliskt betäckt, fastställes genom Kongl. förordning på förslag af bankens styrelse, hvarigenom således denna bestämmelse gjorts lätt rörlig; och i Belgien eger finansministern medgifva, att den metalliska betäckningen må vid behof göras svagare än lagen föreskrifver.

De hos oss gällande bestämmelserna angående riksbankens sedelutgifningsrätt kunna sägas vara fotade hufvudsakligen på kontingentsystemet. Vissa af dessa bestämmelser äro emellertid hemtade från qvotsystemet, men de komma icke till användning under annan förutsättning, än att den metalliska kassan understiger 37 millioner kronor. Då metalliska kassan uppnått denna storlek, blir systemet ett rent kontingentsystem.

Mot de gällande bestämmelserna har man nu anmärkt, att de kunna befaras skola vid tiden för riksbankens öfvertagande af hela sedelutgifningen komma att under vissa förhållanden visa sig alltför snäva; och man har derföre yrkat, att riksbankens sedelutgifningsrätt måtte utvidgas.

Komiterade hafva redan ofvan såsom sin åsigt uttalat, att ändring i viss mån af de nuvarande fonderingsreglerna är önskvärd. Frågar man sig då, i hvilken riktning denna ändring bör gå, och betraktar man de i andra länder till afhjelpande af de med kontingentsystemet förenade olägenheter, så är det tydligt, att ofvannämnda i Tyskland begagnade metod, om den än för öfrigt kunde anses lämplig, hos oss icke kan komma till användning. Då riksbanken är en statsbank, skulle uppenbarligen påläggandet af en afgift till staten såsom motvigt mot öfverskridande af den obetäckta sedelkontingenten icke få åsyftad verkan. Ej heller torde en lagstiftning, liknande ofvan omförmälda i England använda praxis, hos oss vara att förorda. Hvad angår förenämnda i Danmark vidtagna anordning, så är den knappast för sitt ändamål tillfyllest. Om nemligen de förhållanden, för hvilka anordningen skapats, fortfara under längre tid än den i lagen medgifna fristen, lemnar lagstiftningen ingen utväg att afhjelpa de olägenheter, som häraf kunna uppstå. Hvad den norska lagstiftningen beträffar, är denna, såsom af den lemnade redogörelsen framgår, snarast att anse såsom en kombination af de i Tyskland och Danmark vidtagna anordningar och torde följaktligen, af ofvan framhållna skäl, ej hos oss mana till efterföljd.

Den väg, lagstiftningen hos oss bör beträda, synes komiterade böra vara en medelväg mellan fullmäktiges i riksbanken ofvanberörda förslag och de nuvarande bestämmelserna. Komiterade vilja alltså förorda en utvidgning af riksbankens sedelutgifningsrätt, men anse, att en sådan utvidgning af sedelutgifningsrätten ej bör inträda förr, än metalliska kassan ökat till viss storlek. Enligt de nu gällande fonderingsreglerna stiger, då metalliska kassan uppnått en storlek af 37 millioner kronor, guldtäckningsprocenten i den mån sedelutgifningsrätten på grund af

metallisk kassa ökas. Med bibehållande af denna princip, om än modifierad i det hänseende att stegringen i täckningsprocenten skulle komma att försiggå i en något långsammare proportion än nu är fallet, vilja komiterade föreslå, att riksbanken medgifves rätt att för den del af den metalliska kassan, som öfverstiger 40 millioner kronor, utgifva sedlar till dubbla beloppet af detta öfverskott. Detta förslag innebär, att för sedelutgifning på grund af den del af metalliska kassan, som öfverstiger 40 millioner kronor, qvotsystem med 50 procent täckning skulle komma att gälla. För sedelutgifningen i öfrigt skulle såsom hittills kontingentsystemet komma till användning. En utvidgning af sedelutgifningsrätten i enlighet med komiterades förslag synes för ändamålet tillfyllest och genom medgifvande af en dylik utvidgning torde man icke kunna säga, att krafvet på trygghet för sedlarnes inlösen blifvit i någon mån trädt för nära. Till jämförelse mellan sedelutgifningsrättens omfång enligt nu gällande bestämmelser och enligt komiterades förslag få komiterade återopa de i bilagda *tabell 5* meddelade siffror.

Vidare vilja komiterade hemställa, att det i § 8 för den metalliska kassan stadgade minimibeloppet, 25 millioner kronor, höjes. Med afseende å riksbankens ställning såsom ensam sedelutgifvande bank synes en sådan höjning påkallad, och då metalliska kassan redan nu väsentligt öfverstiger det lagstadgade minimibeloppet — den uppgår för närvarande till 37 millioner kronor — torde ett stadgande i antydda riktning i tillämpningen icke medföra någon svårighet. Komiterade vilja därför föreslå, att det minimum, hvarunder metalliska kassan icke må bibehållas, bestämmes till enahanda belopp, som det komiterade ofvan förordat såsom den gräns, hvarvid den föreslagna utvidgningen i sedelutgifningsrätten skulle begynna, eller till 40 millioner kronor. Derest detta förslag vinner godkännande, böra de i sista punkten af § 8 meddelade bestämmelser utgå.

Af bilagda *tabeller 3* och *4* framgår, hurusom den metalliska behållningen hos oss i förhållande till de utelöpande sedlarne är, i jämförelse med andra länder, temligen svag. Att de för samtliga sedelutgifvande banker i *tabell 3* angifna procenttal äro anmärkningsvärdt låga, beror ju derpå, att de enskilda bankerna i allmänhet hålla mycket ringa guldkassa. Men äfven om man bortser från dessa banker och allenast betraktar de för riksbanken angifna procenttalen, så äro dessa ej obetydligt lägre än motsvarande procenttal i andra länder, ehuru i flera af dessa lagstiftningen med afseende å normerna för den metalliska täckningen är

friare än hos oss. Om också komiterade, på ofvan angifna skäl, anse en utvidgning af riksbankens sedelutgifningsrätt behöflig, så vilja komiterade emellertid betona önskvärdheten deraf, att riksbankens faktiska guldtäckning varder, i regel, starkare än hittills.

I sitt ofvannämnda vid innevarande års riksdag afgifna utlåtande har sammansatta banko- och lagutskottet uttalat, att, derest grunderna för sedelutgifningen komme att ändras, det vore önskvärdt att träffa bestämmelser, som kunde blifva bestående. Med anledning häraf vilja komiterade, som anse skäl ej föreligga att för närvarande vidtaga ändring i nu gällande bestämmelse rörande maximibeloppet af den obetäckta sedelkontingenten, framhålla, att det synes ligga i sakens natur, att detta belopp tid efter annan justeras. I den mån näringslivet kräver ökad sedelemission, kan en höjning i sagda maximibelopp naturligtvis ega rum. Så har ock, såsom bekant, skett i andra länder, der kontingentsystemet tillämpas. När en dylik ändring i lagstifningen ifrågakommer, innebär ju detta intet, som är egnadt framkalla oro, utan tyder tvärtom endast på ett stadigvarande framåtskridande i den ekonomiska utvecklingen, och det är sålunda ingalunda önskvärdt, att lagstifningen i förevarande del varder oföränderlig.

Slutligen vilja komiterade föreslå, att bestämmelsen i § 6 c) måtte erhålla den förändrade lydelse, som nedan intagna förslag angifver. Denna ändring är endast formell och åsyftar att klarare än som med den nuvarande lydelsen är fallet angifva lagens verkliga mening såsom den ock alltid hittills tolkats.

På grund af hvad ofvan blifvit anfördt få komiterade hemställa, att §§ 6, 7 och 8 i lagen för Sveriges riksbank måtte erhålla följande förändrade lydelse, att tillämpas från den 1 Januari 1902, nemligen:

§ 6.

Riksbanken eger rätt att utgifva sedlar till det belopp, som motsvaras af följande kassatillgångar:

- a) metallisk kassa, så beräknad som i § 8 sägs;
- b) på utrikes ort nedsatt eller under transport derifrån varande, mot sjöfara försäkradt guldmünt eller omyntadt guld;

c) hos bank eller bankir på utrikes ort i löpande räkning innesående medel, efter afdrag af riksbankens skuld i dylik räkning.

§ 7.

Utöfver det enligt § 6 medgifna belopp är riksbanken berättigad till en sedelutgifning af ett hundra millioner kronor, samt, derest den metalliska kassan öfverstiger fyrtio millioner kronor, af ytterligare ett belopp uppgående högst till den summa, hvarmed den metalliska kassan öfverstiger fyrtio millioner kronor.

Riksbankens utelöpande sedlar skola till den del de öfverstiga de i § 6 omnämnda kassatillgångar motsvaras af följande tillgångar sammanräknade:

- a) lätt säljbara utländska statspapper;
- b) statens, allmänna hypoteksbankens och andra inhemska obligationer, som å utländsk börs noteras;
- c) vaxlar, betalbara inom eller utom riket.

§ 8.

Såsom riksbankens metalliska kassa skall beräknas allt riksbanken tillhörigt och inom landet befintligt svenskt och utländskt guldmynt samt omyntadt guld. Metalliska kassan må ej bibehållas vid lägre belopp än fyrtio millioner kronor.

I sitt ofvanberörda till innevarande års Riksdags sammansatta banko- och lagutskott afgifna yttrande hafva fullmäktige i riksbanken framhållit önskvärdheten af de enskilda sedelutgifvande bankernas successiva öfvergång till bolag utan rätt till sedelutgifning. Komiterade dela fullkomligt den af fullmäktige sålunda uttalade åsigt och anse sig böra här något närmare beröra detta ämne.

I Kongl. Maj:ts till 1897 års Riksdag framlagda förslag till lag för Sveriges riksbank funnos intagna bestämmelser, som gingo derpå ut, dels att under åren 1899—1903 enskild bank, hvilken afstode från

sedelutgifningsrätt, skulle ega att hos riksbanken begagna kassakreditiv till det belopp, hvartill dess utelöpande sedlar den 1 januari 1896 uppgingo, utan erläggande af kreditivavgift och mot ränta, som ej finge sättas högre än till två för hundra om året, dels ock att under åren 1904—1908 enskild bank berättigades att intill 60 procent af förenämnda sedelbelopp i riksbanken rediskontera vexas mot diskonto icke öfverstigande två tredjedelar af det eljest i riksbanken gällande; och skulle såsom vilkor för åtnjutande af dessa kreditiv- och rediskonteringsförmåner gälla, att vederbörande bank ej indragit något af sina den 1 januari 1896 befintliga afdelningskontor.

Vid förslagets behandling inom Riksdagen blefvo berörda bestämmelser ej oförändrade antagna, utan beslöts i stället, att, hvad anginge åren 1899—1904, enskild bank, hvilken afstode från sedelutgifningsrätt, skulle ega hos riksbanken dels begagna kassakreditiv till hälften af det belopp, hvartill dess utelöpande sedlar ofvannämnda den 1 januari 1896 uppgingo, utan erläggande af kreditivavgift och mot ränta, två procent lägre än gällande tre månaders vexeldiskonto, dock ej under två för hundra om året, dels ock, likaledes till hälften af sagda sedelbelopp, rediskontera vexas mot diskonto ej öfverstigande två tredjedelar af det eljest i riksbanken gällande; hvarjemte, beträffande tiden 1904—1908, den föreslagna rediskonteringsförmånen inskränktes till 40 procent af förenämnda sedelbelopp. Lika med Kongl. Maj:t ansåg Riksdagen afdelningskontorens bibehållande böra utgöra förutsättning för de medgifna förmånernas åtnjutande.

I enlighet med Riksdagens, af Kongl. Maj:t godkända beslut äro de nu gällande öfvergångsstadgandena i riksbankslagen affattade.

Komiterade hafva ofvan omnämnt, i huru ringa omfattning de enskilda bankerna hittills afstått från sin sedelutgifningsrätt. Att detta förhållande icke endast berott på den under de senare åren inträffade större ekonomiska lifaktigheten, utan äfven till väsentlig grad har sin förklaring i den affattning, berörda öfvergångsstadganden slutligen erhöllo, är otvifvelaktigt; och det kan derföre enligt komiterades åsigt med skäl ifrågasättas, huruvida icke dessa stadganden borde ändras i syfte att de förmåner, hvilka böra tillkomma de enskilda banker, som under öfvergångstiden afstå från sedelutgifningsrätt, må, äfven hvad beträffar tidsperioden efter 1904 års ingång, blifva för bankerna mera lockande, än nu erbjudna förmåner visat sig vara. Med afseende å omfattningen af det komiterade lemnade uppdrag torde det emellertid icke tillkomma komiterade att framlägga förslag i berörda syfte, men

komiterade hafva dock ansett sig böra fästa uppmärksamheten på denna angelägenhet.

Stockholm den 1 december 1900.

ROB. BENCKERT. CARL HERSLOW. K. LANGENSKIÖLD. R. TÖRNEBLADH.

Sven Köhler.

Reservation af herr Benckert.

Pluralitetens förslag synes mig ur principiell synpunkt icke väl försvarligt så till vida, att, sedan den kontingentsystemets grundsats, som medgifver att ett sedelcirkulationens antagna minimum må vara obetäckt, blifvit tillämpad för att motivera en af guld obetäckt sedelkontingent, man åsidosätter den gifna konsekvensen af denna grundsats, eller att de sedlar, som utgifvas utöfver nämnda minimum, skola hafva full guldtäckning, då man medgifver, att sedlar utgifvas till dubbelt så högt belopp som den metalliska valuta, hvilken öfverstiger 40 millioner kronor.

Förslagets svaghet ligger icke i botten, som teoretiskt hvilar på kontingentsystemet, utan i toppen, der qvotsystemet tillämpats. Och att förslaget, der detta system fått insteg, d. v. s. då guldkassan öfverstiger 40 millioner kronor, innebär ett icke oväsentligt försvagande af gällande fonderingsregler framgår af tabellen 5. Då komiterade varit ense om önskvärdheten deraf, att riksbankssedlarnes guldtäckning, hvilken ju är svagare än hos andra länders centralbanker, bör *stärkas*, har jag icke ansett det följdriktigt att framlägga ett förslag, som medgifver en *svagare* guldtäckning, och detta just inom de gränser, der man förutsätter, att sedelemmissionen normalt kommer att röra sig.

Man har velat tillfredsställa anspråket på *elasticitet* genom medgifvandet af 50 procent täckning; och det må visserligen icke förnekas, att rätten att öka sedelemmissionen till dubbla beloppet af en ökning i guldkassan kan innebära en mycket afsevärd fördel. Men efter mitt förmenande innebär den motsvarande skyldigheten att vid påkänning på guldkassan krympa sedelstocken med dubbla beloppet af guldkassans

minskning en lika stor, om icke större olägenhet, som man allt för litet beaktar vid lofprisandet af qvotsystemets elasticitet.

Att glida in på detta system är efter min mening icke klokt äfven ur en annan synpunkt. Det kan nemligen icke förnekas — och är jemväl i betänkandet antydt — att qvotsystemet i sin tillämpning ställer större kraf på en bankmessig affärsblick hos bankstyrelsen än kontingentsystemet; och det synes icke kunna med bestämdhet påräknas, att, med den gällande anordningen af valen till riksbankstyrelse, man under alla förhållanden skall finna bankmannaerfarenheten tillräckligt starkt företrädd inom denna styrelse. För en duglig och vaken styrelse behöfvas alls inga fonderingsföreskrifter — derpå lemnar Frankrikes bank det bästa exemplet; de äro till för att vägleda en mindre sakkunnig styrelse och böra därför göras så betryggande som möjligt. En sådan trygghet bereder företrädesvis kontingentsystemet.

Då vidare komiterade varit ense derom, att de nuvarande fonderingsreglerna äro till fyllest för sedelemissionen under normala förhållanden och möjligen kunde komma att finnas för strama endast vid kriser och dylika tilldragelser, som stälde ett utomordentligt kraf på omsättningsmedel, har jag icke ansett den lösning af frågan lycklig, som under *normala* förhållanden medgifver ett försvagande af guldäckningen för att möta ett *abnormt* behof af omsättningsmedel.

Då jag således icke kunnat biträda pluralitetens förslag, men icke vill förneka, att en lättnad bör beredas för en utvidgning af sedelstocken vid tillfällen, då extraordinära kraf ställas på densamma, har jag sökt finna en utväg, som blott vid sådana tillfällen kommer till användning och således icke verkar någon rubbning i de normala täckningsreglerna. Anvisning på en sådan utväg lemnas af våra grannländer Norge och Danmark, hvilkas ekonomiska förhållanden i mångt och mycket öfverensstämma med våra. Lagstiftningen för dessa bägge länders centralbanker, hvilkas sedelutgifning fortfarande grundas på kontingentsystemet, har indirekt medgifvit eller åtminstone förutsatt, att det fastställda maximum för den obetäckta sedelkontingenten må för kortare tid öfverskridas. I Danmark är denna tid fixerad till en månad och i Norge har man, på det öfverskridandet ej må räcka för länge, bestämt en i progressiv skala utgående afgift för den tid öfverskridandet varar.

Då det synes vanskligt att, såsom i Danmark, bestämdt fixera respittiden för den normala sedeltäckningens återställande samt, vid det förhållande att riksbanken är statsbank, man icke hos oss kan, såsom i Norge, fastställa en afgift till staten såsom medel att förebygga, det en anordning, som bör vara öfvergående, blir konstant, torde en

motsvarande »säkerhetsventil», som naturligtvis medför den fördel, att vid en stark utvidgning af sedelstocken kassareserven kan hållas jämförelsevis svag, hos oss kunna lämpligen anordnas så, att i § 7 af riksbankslagen iurymmes ett medgifvande för riksbanksfullmäktige att, om särskilda förhållanden sådant påkalla, öferskrida det der stadgade beloppet för den obetäckta sedelkontingenten, dock icke för längre tid än fyra veckor, derest icke Konungen, på framställning af fullmäktige, härtill lemnat medgifvande. Härigenom blefve det uttryckligen fastslaget, att nämnda öferskridande vore ett undantagsförhållande, som icke finge fortfares; ty uppenbart är, att, om det icke rättades inom fyra veckor, utan med Konungens medgifvande fortföre öfver denna tid, saken komme att anmälas för Riksdagen för vidtagande af erforderliga åtgärder, eventuelt en förhöjning af det lagbestämda beloppet af den obetäckta sedelutgifningen. Den tidpunkt, hvarifrån omförmälda respit-tid borde räknas, skulle tydligen vara den dag, då det enligt en riksbankens veckorapport konstaterades, att öferskridande af sedelutgifningen egt rum.

Enär under alla förhållanden det behof af extra sedelutgifning, hvaraf på detta sätt skulle beredas en möjlighet, icke synes kunna öfverstiga 25 millioner kronor, helst den af komiterade beräknade kassareserv af 20 % å den antagna normala sedelcirkulationen är synnerligen rundligt tilltagen, lärers rätten till sådan sedelutgifning böra begränsas till nämnda belopp.

Då beloppet af den obetäckta sedelkontingenten är fastställt lag och således redan nu icke kan ändras utan Konungens medverkan, innebär förslaget om Konungens medgifvande till ett något längre öferskridande af detta belopp — en bestämmelse, som för öfrigt efter all sannolikhet aldrig skulle behöfva komma till användning — ingen utvidgning af Konungens maktställning gent emot riksbanken. Den anordning, som ifrågasättes, innefattar endast, att Riksdagen på sina egna förtroendemän, riksbanksfullmäktige, inom viss begränsning och för undantagsförhållanden öfverlåter sin rätt att besluta förhöjning af den obetäckta sedelkontingenten, en fråga som för öfrigt är af så rent bankteknisk natur att den, äfven om förhållandena sådant medgäfve, knappast borde göras till föremål för Riksdagens öfverläggningar och beslut.

Jemte det jag biträder pluralitetens förslag till lydelse af ifrågasvarande lagparagrafer i öfrigt, om jag också icke till alla delar gillar affattningen af de derför anförda motiven, har jag på ofvan anförda skäl ansett, att första stycket af § 7 bort erhålla följande lydelse:

»Utöfver det enligt § 6 medgifna belopp är riksbanken berättigad till en sedelutgifning af ett hundra millioner kronor. Detta belopp må, om särskilda förhållanden sådant påkalla, kunna öfverskridas med högst tjugufem millioner kronor, dock ej för längre tid än fyra veckor, derest icke Konungen, på framställning af fullmäktige i riksbanken, härtill lemnat medgifvande.»

Reservation af herr Herslow.

Då det under senare tid så ofta framträdande sträfvandet att »förstärka» banken och gagna affärslifvet genom att blott öka riksbankens metalliskt obetäckta sedelutgifningsrätt enligt min mening utgår från en missuppfattning af hvad som verkligen utgör en banks styrka och affärslifvets gagn, måste jag mot komiténs förslag, i den del det afser ett tillmötesgående af detta sträfvande, nedlägga min reservation.

Den första mest oeftergifliga fordran, man måste ställa på lagstiftningen för en sedelutgifvande centralbank, är och förblifver, att dess organisation betryggar inlösbarheten af dess utgifna sedlar. Sedel-emissionens elasticitet, hvarpå nu så ifrigt yrkas, är visserligen en god egenskap; men man må dervid aldrig glömma, dels att begreppet *elasticitet* visserligen å ena sidan innebär förmåga af utvidgning, men å andra sidan också innebär, att den sammanpressande kraften ökas i samma mån som utvidgningen tilltager, en sida, som man hos oss icke synes beakta, dels att elasticitet icke är ett godt utan tvärtom ett ondt, om den utsträcker utöfver gränserna för sedelns ovilkorliga och ögonblickliga inlösbarhet.

För att med trygghet bestämma dessa gränser gifves, för så vidt man ej vill hålla metallisk täckning för hela det utgifna sedelbeloppet, endast ett sätt: att af erfarenheten noggrant utröna, huru stort sedelbelopp landets affärslif alltid, äfven under dess mest tryckta perioder, upptager, ett belopp, hvilket rörelsen sålunda tydligtvis icke kan lemna ifrån sig; att för detta belopp hufvudsakligen stadga täckning i samma sorts valutor, mot hvilka sedlarna utlemnats (fullgoda affärsveklar m. m.), med blott ett minimalt tillskott af metallisk valuta, snarare såsom ett slags guldslyt än för något påräknadt behof; men att deremot för alla utöfver detta belopp utgifna sedlar, hvilka sålunda kunna tänkas och under vissa konjunkturer kunna väntas vända sig mot banken med kraf på inlösen, fordra full täckning i guld eller i kassatillgångar,

som omedelbart kunna indragas i guld (å vista fordringar hos förstklassiga utländska bankhus).

Mot denna (*kontingentsystemets*) grund för bestämmande af sedelutgifningsrätten söker det s. k. *qvotsystemet* regulativet för sedelutgifning i ett visst stadgadt procentförhållande mellan bankens metalliska valuta och dess utgifna sedlar, i det man t. ex. fastställer, att den förra alltid skall utgöra minst en tredjedel af den senare. Regeln är med trygghet användbar intill en viss gräns. Är, såsom komitén uttalar som sin enhälliga mening, ett hundra millioner kronor i sedlar det högsta belopp, som hos oss för närvarande med trygghet kan hållas obetäckt, så är föreskriften om en tredjedels täckning sålunda tillfredsställande intill en sedelemission af ett hundra femtio millioner; men vid 180 millioner äro icke 100 utan 120 millioner obetäckta, och med hvarje fortsatt utvidgning af sedelstocken växer missförhållandet och faran. Regeln är vidare beqväm och medgifver under tider af tilltagande affärlif betydlig elasticitet, eftersom banken för hvarje million guld den skaffar sig kan utgifva tre millioner sedlar; men denna fördel måste sedermera, vid tider då sedelstocken krymper sig, dyrt betalas, eftersom banken för hvarje million guld den använder till sedelinlösning måste indraga icke *en* utan *tre* millioner sedlar: regeln blir då synnerligen obeqväm. Med en höjning af den stadgade procentsatsen, t. ex. upptill 40 å 50 procent, minskas naturligtvis anmärkningarna mot metoden. Men till någon logisk klarhet och bevisningskraft når den aldrig, en fullt rationel grund för sina antagna procentsatser kan den aldrig prestera, så länge hvarje i bankluckan presenterad sedel skall inlösas, icke med 40 eller 50 procent utan med 100 procent guld. Det s. k. *qvotsystemet* är intet system. Det kan för en bankstyrelse vara en praktisk ledningsregel, hvars hållbarhet dock måste beräknas efter kontingentsystemets grunder, och hvars föregifna billighet och bekvämlighet snart förbytas i sin motsats, enär det alltid måste förbli obeqvämt att, när banken inlöser en sedel, tvingas att indraga två andra och eftersom ingenting i regeln står ett land så dyrt som ett dåligt pappersmynt.

Komiténs förslag är emellertid intet rent *qvotsystem* utan en sammansättning af kontingent- och *qvotsystemen*. Kontingentsystemet är relativt svagt i sin början, eftersom det begynner med ett metalliskt obetäckt quantum sedlar, men är deremot starkt och fullgodt i sin fortsättning. *Qvotsystemet* är starkt i sin början, men svagt i sin fortsättning. Komitéförslaget lånar sin början från kontingentsystemet och sin fortsättning från *qvotsystemet* och utgör således en kombination af den svaga sidan hos hvardera systemet.

Svenska riksbanken och öfriga nordiska centralbanker äro liksom

englandsbanken byggda på kontingentsystemets grund. Af hvad jag ofvan anfört framgår, att jag för min del anser oss sakna hvarje skäl att frångå den grunden. Men man har mot den engelska bankakten med skäl anmärkt, att den insluter dess penningeväsen i en alltför stel ram, och påvisat, att denna ram mer än en gång skulle sprängts, om icke regeringen genom tillfälliga suspensioner af bankakten öppnat denna ram vid tillfälle af alltför starkt tryck och sålunda afhulpit brister på en i apparaten sjelf insatt säkerhetsventil. I vår svenska banklagstiftning är en sådan ventil redan anbragt; ty, utom det att svenska riksbanken får, i olikhet med englandsbanken, såsom underlag för sin sedelutgifningsrätt beräkna, icke blott det guld som banken eger inom landet, utan äfven de omedelbart tillgängliga guldfordringar den eger i utlandet, hvilka med vår tids snabba kommunikationer hastigt kunna vara för sedelinlösning disponibla, föreskrifver riksbankslagen icke att metallkassan aldrig *får vara*, utan blott att den aldrig *får bibehållas* vid lägre belopp än det lagstadgade.

Att svenska riksbanken kan under alla normala förhållanden bereda sig den täckning, som för dess sedelemmission erfordras, utan att lemna den grund, hvarpå dess lagstiftning hittills hvilat, anser jag oemot-sägligt, dervid återopande den utredning komitén sjelf lemnat; och håller jag före, att landet eger rätt att förvänta af sin riksbanksstyrelse, som under senare tid visat sig väl uppfatta sitt åliggande härutinnan, att den, eller i nödfall dess principaler, bereda riksbanken den ökade styrka, som dess snart inträdande stora uppgift må kräva, utan att härför anlita en så klen utväg som ett obehörigt ökande af bankens obetäckta sedelutgifningsrätt. Elvad af lagstiftningen erfordras är således endast att skapa nödigt rådrum för afhjelpandet af tillfälliga rubbningar under abnorma förhållanden, och behöfves för detta ändamål blott att klarare uttala och vidare utbilda hvad i riksbankslagen redan antydes eller, med andra ord, att precisera och reglera den der redan befintliga säkerhetsventilen.

Biträdande komiténs förslag i öfrigt hemställer jag alltså, att första stycket af § 7 i lagen för Sveriges riksbank bibehålles oförändradt, men att § 8 i samma lag må i sitt andra stycke erhålla följande förändrade lydelse:

§ 8.

Metalliska kassan må ej bibehållas vid lägre belopp än fyrtio millioner kronor.

Skulle vid upprättandet af någon utaf de i § 24 härnedan föreskrifna månads- eller veckorapporter metalliska kassan befinnas understiga fyrtio millioner kronor eller bankens uti § 6 angifna kassatillgångar finnas hafva nedgått under det belopp, hvarmed bankens utgifna sedlar öfverskjuta ett hundra millioner kronor, skall förhållandet inom trettio dagar derefter visas vara rättadt.

Samtliga bankers förhållanden till allmänheten och till löpande sedlar utifrån den 1/10/1914

År	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December
1914	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000
1913	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000
1912	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000
1911	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000
1910	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000
1909	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000
1908	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000
1907	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000
1906	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000
1905	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000
1904	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000
1903	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000
1902	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000
1901	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000
1900	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000	100000000

Tabell 1.

Samtliga bankers försträckningar till allmänheten och utelöpande sedlar ultimo november.

	Diskonterade inrikes vexlar.	Utestående lån.	Utestående på kassakreditiv och löpande räkning.	På indrifning beroende.	Totalsumman af bankernas till allmänna rörelsen lem- nade för- sträckningar.	Utelöpande sedlar.
	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.
1890	193.7	244.3	72.5	2.6	513.1	106.2
1891	203.2	255.6	76.2	3.0	538.0	103.1
1892	200.3	270.8	88.9	4.3	564.3	100.9
1893	197.2	277.0	89.1	4.7	568.0	104.2
1894	205.3	281.5	89.9	2.8	579.5	107.7
1895	212.5	301.2	88.6	3.4	605.7	116.2
1896	226.0	333.5	100.2	2.5	662.2	124.9
1897	258.6	401.6	114.3	1.7	776.2	135.8
1898	300.8	464.9	143.5	1.5	910.7	144.7
1899	360.2	464.5	197.6	3.0	1,025.3	143.8

Utelöpande sedlar.

Tabell 2.

	1890			1891			1892			1893			1894			1895			1896			1897			1898			1899			1900		
	Riks- banken.	Ensk. ban- kerna.	Summa.	Riks- banken.	Ensk. ban- kerna.	Summa.	Riks- banken.	Ensk. ban- kerna.	Summa.	Riks- banken.	Ensk. ban- kerna.	Summa.	Riks- banken.	Ensk. ban- kerna.	Summa.	Riks- banken.	Ensk. ban- kerna.	Summa.	Riks- banken.	Ensk. ban- kerna.	Summa.	Riks- banken.	Ensk. ban- kerna.	Summa.	Riks- banken.	Ensk. ban- kerna.	Summa.	Riks- banken.	Ensk. ban- kerna.	Summa.			
	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.		
Vid slutet af Januari	41.4	56.2	97.6	42.7	55.6	98.3	42.7	55.0	97.7	42.6	54.4	97.0	42.9	54.7	97.6	44.7	56.9	101.6	50.9	57.6	108.5	53.7	64.1	117.8	57.6	69.5	127.1	60.4	74.2	134.6	57.9	72.8	130.7
» » » Februari	40.1	58.3	98.4	41.8	58.2	100.0	39.5	56.6	96.1	41.7	55.6	97.3	42.1	57.9	100.0	45.2	58.7	103.9	49.6	62.5	112.1	52.4	67.5	119.9	56.4	73.9	130.3	60.4	75.9	136.3	59.6	76.9	136.5
» » » Mars	42.6	62.4	105.0	40.0	61.2	101.2	38.5	58.9	97.4	41.3	59.2	100.5	44.9	60.3	105.2	49.5	62.5	112.0	50.3	66.0	116.3	57.0	70.9	127.9	60.9	76.5	137.4	65.3	80.8	146.1	64.0	81.2	145.2
» » » April	39.6	60.3	99.9	38.6	58.9	97.5	38.6	58.1	96.7	40.1	58.8	98.9	42.5	59.5	102.0	47.3	60.2	107.5	49.9	63.6	113.5	51.5	69.9	121.4	58.5	76.6	135.1	61.9	76.9	138.8	60.6	79.5	140.1
» » » Maj	43.0	59.2	102.2	41.8	57.0	98.8	42.2	55.4	97.6	43.2	56.8	100.0	46.0	56.3	102.3	49.7	59.0	108.7	52.8	61.4	114.2	53.7	70.0	123.7	62.0	76.3	138.3	63.3	72.9	135.3	62.3	75.7	138.0
» » » Juni	43.7	60.3	104.0	44.0	58.6	102.6	42.3	56.4	98.7	47.3	58.1	105.4	49.6	59.1	108.7	51.8	59.9	111.7	56.2	64.7	120.9	58.8	71.0	129.8	64.5	76.8	141.3	72.0	76.6	148.6	66.9	80.1	147.0
» » » Juli	39.9	55.5	95.4	40.3	54.5	94.8	40.8	52.9	93.7	43.6	55.1	98.7	46.2	54.9	101.1	48.8	56.6	105.4	54.6	61.4	116.0	54.5	69.2	123.7	58.8	73.9	132.7	64.1	72.5	136.6	59.3	75.4	134.7
» » » Augusti	42.1	57.6	99.7	41.2	56.0	97.2	41.7	53.0	94.7	43.1	55.9	99.0	46.0	56.4	102.4	50.9	57.8	108.7	54.0	64.7	118.7	56.3	69.9	126.2	62.0	75.1	137.1	64.9	73.4	138.3	60.4	76.9	137.3
» » » September	45.9	64.0	109.9	43.6	62.3	105.9	42.4	60.1	102.5	46.9	62.3	109.2	50.3	62.9	113.2	54.1	64.2	118.3	59.7	68.5	128.2	64.8	75.5	140.3	69.6	82.3	151.9	71.5	83.3	154.8	68.9	86.1	155.0
» » » Oktober	43.1	63.0	106.1	41.4	62.8	104.2	41.2	61.6	102.8	44.6	61.3	105.9	47.1	61.7	108.8	54.3	60.6	114.9	60.4	67.0	127.4	64.4	74.4	138.8	65.4	80.8	146.2	68.0	78.6	146.6	66.2	83.2	149.4
» » » November	46.1	60.1	106.2	41.5	61.6	103.1	42.1	58.8	100.9	44.1	60.1	104.2	47.6	60.1	107.7	55.1	61.1	116.2	60.1	64.8	124.9	63.5	72.3	135.8	65.6	79.1	144.7	66.7	77.1	143.8	—	—	—
» » » December	45.4	58.5	103.9	43.9	58.7	102.6	44.0	57.9	101.9	47.8	59.0	106.8	51.9	61.3	113.2	56.7	60.9	117.6	63.3	65.3	128.6	68.8	72.2	141.0	70.8	79.3	150.1	75.2	80.0	155.2	—	—	—
Maximum	46.1	64.0	109.9	44.0	62.8	105.9	44.0	61.6	102.8	47.8	62.3	109.2	51.9	62.9	113.2	56.7	64.2	118.3	63.3	68.5	128.6	68.8	75.5	141.0	70.8	82.3	151.9	75.2	83.3	155.2	—	—	—
Minimum	39.6	55.5	95.4	38.6	54.5	94.8	38.5	52.9	93.7	40.1	54.4	97.0	42.1	54.7	97.6	44.7	56.6	101.6	49.6	57.6	108.5	51.5	64.1	117.8	56.4	69.5	127.1	60.1	72.0	134.6	—	—	—
Medeltal	42.7	59.6	102.3	41.7	58.8	100.5	41.3	57.1	98.4	43.9	58.0	101.9	46.4	58.8	105.2	50.6	59.9	110.5	55.1	64.0	119.1	58.3	70.6	128.9	62.7	76.7	139.4	66.1	76.8	142.9	—	—	—
Skillnad mellan maximum och minimum	6.5	8.5	14.5	5.4	8.3	11.1	5.5	8.7	9.1	7.7	7.9	12.2	9.8	8.2	15.6	12.0	7.6	16.7	13.7	10.9	20.1	17.3	11.4	23.2	14.4	12.8	24.3	14.8	11.3	20.6	—	—	—
» » » » medeltalet	3.4	4.4	7.6	2.3	4.0	5.4	2.7	4.5	4.4	3.9	4.3	7.3	5.5	4.1	8.0	6.1	4.3	7.8	8.2	4.5	9.5	10.5	4.9	12.1	8.1	5.6	12.5	9.1	6.5	12.3	—	—	—

Riksbankens och de enskilda bankernas guldbehållning samt riksbankens tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.

	Guld, myntadt och omyntadt			Riksbankens tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.	Riksbankens guld-kassa och tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.	I procent af utelöpande sedlar utgjorde			
	hos riksbanken.	hos enskilda bankerna.	hos riksbanken och enskilda bankerna.			guldkassan			rikssbankens guld-kassa och tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.
						hos riksbanken.	hos enskilda bankerna.	hos riksbanken och enskilda bankerna.	
1890	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	%	%	%	%
Januari	17.2	7.4	24.6	6.1	23.8	41.5	13.2	25.2	56.8
Februari	17.3	7.4	24.7	10.8	28.1	43.1	12.7	25.1	70.1
Mars	17.0	7.6	24.6	8.3	25.8	39.9	12.2	23.4	59.4
April	17.1	7.4	24.5	4.1	21.2	43.2	12.3	24.5	53.5
Maj	17.0	7.4	24.4	2.8	19.8	39.5	12.5	23.9	46.0
Juni	16.9	7.4	24.3	2.1	19.0	38.7	12.3	23.4	43.5
Juli	16.9	7.4	24.3	2.1	19.0	42.4	13.3	25.5	47.6
Augusti	16.9	7.4	24.3	0.8	17.7	40.1	12.8	24.4	42.0
September	17.0	7.3	24.3	1.7	18.7	37.0	11.4	22.1	40.7
Oktober	17.0	7.8	24.3	— 1.4	15.6	39.4	11.6	22.9	36.2
November	16.9	7.4	24.3	— 2.5	14.4	36.7	12.3	22.9	31.2
December	17.1	7.3	24.4	2.2	19.3	37.7	12.5	23.5	42.5
Medeltal	17.0	7.4	24.4	3.1	20.1	39.8	12.4	23.9	47.1
1891									
Januari	17.1	7.3	24.4	10.7	27.8	40.0	13.1	24.8	65.1
Februari	17.1	7.3	24.4	11.3	28.4	40.9	12.5	24.4	67.9
Mars	17.2	7.3	24.5	6.5	23.7	43.0	11.9	24.2	59.2
April	17.0	7.3	24.3	1.8	18.8	44.0	12.5	24.9	48.7
Maj	16.9	7.3	24.2	— 1.2	15.7	40.4	12.8	24.5	37.6
Juni	16.9	7.3	24.2	0.9	17.8	38.4	12.5	23.6	40.5
Juli	16.9	7.3	24.2	4.3	21.2	41.9	13.4	25.5	52.6
Augusti	17.0	7.2	24.2	3.5	20.5	41.3	12.9	24.9	49.8
September	17.0	7.2	24.2	3.8	20.8	39.0	11.6	22.9	47.7
Oktober	17.0	7.2	24.2	2.8	19.8	41.1	11.5	23.2	47.8
November	17.0	7.2	24.2	1.7	18.7	41.0	11.7	23.5	45.1
December	16.9	7.2	24.1	5.0	21.9	38.5	12.3	23.5	49.9
Medeltal	17.0	7.3	24.3	4.3	21.3	40.8	12.1	24.2	51.1

	Guld, myntadt och omyntadt			Riksbankens tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.	Riksbankens guld-kassa och tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.	I procent af utelöpande sedlar utgjorde			
	hos riksbanken.	hos enskilda bankerna.	hos riksbanken och enskilda bankerna.			guldkassan			riksbankens guld-kassa och tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.
						hos riksbanken	hos enskilda bankerna	hos riksbanken och enskilda bankerna	
	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	%	%	%	%
1892									
Januari	17.0	7.2	24.2	6.6	23.6	39.8	13.1	24.8	55.3
Februari.....	17.0	7.2	24.2	8.8	25.8	43.0	12.7	25.2	65.3
Mars	17.0	7.2	24.2	6.1	23.1	44.2	12.2	24.8	60.0
April	16.9	7.2	24.1	6.1	23.0	43.8	12.4	24.9	59.6
Maj.....	16.9	7.3	24.2	6.3	23.2	40.0	13.2	24.8	55.0
Juni	16.9	7.2	24.1	6.6	23.5	40.0	12.8	24.4	55.6
Juli.....	16.8	7.2	24.0	5.9	22.7	41.2	13.6	25.6	55.6
Augusti	16.8	7.3	24.1	6.7	23.5	40.3	13.8	25.4	56.4
September	16.8	7.3	24.1	7.6	24.4	39.6	12.1	23.5	57.5
Oktober	16.8	7.3	24.1	5.8	22.6	40.8	11.9	23.4	54.9
November	16.8	7.3	24.1	6.1	22.9	39.9	12.4	23.9	54.4
December	16.8	7.2	24.0	8.2	25.0	38.2	12.4	23.6	56.8
Medeltal	16.9	7.2	24.1	6.7	23.6	40.9	12.6	24.5	57.1
1893									
Januari	16.8	7.3	24.1	12.5	29.3	39.4	13.4	24.8	68.8
Februari.....	16.7	7.4	24.1	15.3	32.0	40.0	13.3	24.8	76.7
Mars	16.7	7.4	24.1	10.5	27.2	40.4	12.5	24.0	65.9
April	16.6	7.4	24.0	7.5	24.1	41.4	12.6	24.3	60.1
Maj.....	16.6	7.4	24.0	5.0	21.6	38.4	13.0	24.0	50.0
Juni	16.6	7.4	24.0	4.9	21.5	35.1	12.7	22.8	45.5
Juli.....	16.6	7.4	24.0	4.9	21.5	38.1	13.4	24.3	49.3
Augusti	16.6	7.4	24.0	2.5	19.1	38.5	13.2	24.2	44.3
September	16.6	7.4	24.0	6.1	22.7	35.4	11.9	22.0	48.4
Oktober	16.6	7.4	24.0	9.0	25.6	37.2	12.1	22.7	57.4
November	16.6	7.4	24.0	10.5	27.1	37.6	12.3	23.0	61.5
December	16.6	7.3	23.9	11.3	27.9	34.7	12.4	22.4	58.4
Medeltal	16.6	7.4	24.0	8.4	25.0	37.8	12.8	23.6	56.9

	Guld, myntadt och omyntadt			Riksbankens tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.	Riksbankens guld-kassa och tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.	I procent af utelöpande sedlar utgjorde			
	hos riksbanken.	hos enskilda bankerna.	hos riksbanken och enskilda bankerna.			guldkassan			riksbankens guld-kassa och tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.
						hos riksbanken.	hos enskilda bankerna.	hos riksbanken och enskilda bankerna.	
1894	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	%	%	%	%
Januari	16.6	7.3	23.9	15.3	31.9	38.7	13.3	24.5	74.4
Februari	16.5	7.4	23.9	15.6	32.1	39.2	12.8	23.9	76.3
Mars	16.5	7.4	23.9	16.4	32.9	36.7	12.3	22.7	73.3
April	16.4	7.4	23.8	15.6	32.0	38.6	12.4	23.3	75.3
Maj	16.4	7.4	23.8	17.2	33.6	35.7	13.1	23.3	73.0
Juni	16.4	7.4	23.8	16.2	32.6	33.1	12.5	21.9	65.7
Juli	18.4	7.4	25.8	15.3	33.7	39.8	13.5	25.5	72.0
Augusti	18.4	7.4	25.8	16.8	35.2	40.0	13.1	25.2	76.5
September	20.2	7.4	27.6	15.4	35.6	40.2	11.8	24.4	70.8
Oktober	20.2	7.4	27.6	17.4	37.6	42.9	12.0	25.4	79.8
November	22.0	7.4	29.4	18.6	40.6	46.2	12.3	27.3	85.3
December	22.0	7.4	29.4	19.3	41.3	42.4	12.1	26.0	79.6
Medeltal	18.3	7.4	25.7	16.6	34.9	39.4	12.6	24.4	75.2
1895									
Januari	22.0	7.4	29.4	18.0	40.0	49.2	13.0	28.9	89.5
Februari	24.0	7.4	31.4	17.2	41.2	53.1	12.6	30.2	91.2
Mars	24.2	7.4	31.6	15.2	39.4	48.9	11.8	28.2	79.6
April	24.2	7.4	31.6	12.8	37.0	51.2	12.3	29.4	78.2
Maj	24.2	7.4	31.6	8.1	32.3	48.7	12.5	29.1	65.0
Juni	24.2	7.3	31.5	6.1	30.3	46.7	12.2	28.2	58.5
Juli	24.2	7.5	31.7	10.5	34.7	49.6	13.3	30.1	71.1
Augusti	24.2	7.5	31.7	11.7	35.9	47.5	13.0	29.2	70.5
September	24.3	7.5	31.8	10.4	34.7	44.9	11.7	26.9	64.1
Oktober	24.3	7.5	31.8	10.0	34.3	44.8	12.4	27.7	63.2
November	24.2	7.5	31.7	11.3	35.5	43.9	12.3	27.3	64.4
December	24.2	7.5	31.7	14.4	38.6	42.7	12.3	27.0	68.1
Medeltal	24.1	7.4	31.5	12.1	36.2	47.6	12.4	28.5	71.5

	Guld, myntadt och omyntadt			Riksbankens tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.	Riksbankens guld-kassa och tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.	I procent af utelöpande sedlar utgjorde			
	hos riksbanken.	hos enskilda bankerna.	hos riksbanken och enskilda bankerna.			guldkassan			rikssbankens guld-kassa och tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.
						hos riksbanken	hos enskilda bankerna	hos riksbanken och enskilda bankerna	
1896	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	%	%	%	%
Januari	24.2	7.5	31.7	17.9	42.1	47.5	13.0	29.2	82.7
Februari	24.2	7.5	31.7	20.4	44.6	48.8	12.0	28.3	89.9
Mars	24.2	7.5	31.7	16.3	40.5	48.1	11.4	27.3	80.5
April	24.1	7.1	31.5	13.8	37.4	48.3	11.6	27.8	74.9
Maj	24.1	7.4	31.5	9.1	33.2	45.6	12.1	27.6	62.9
Juni	24.0	7.4	31.4	9.8	33.8	42.7	11.4	26.0	60.1
Juli	23.9	7.6	31.5	10.3	34.2	43.8	12.4	27.2	62.6
Augusti	23.9	7.6	31.5	16.6	40.5	44.3	11.7	26.5	75.0
September	23.9	7.6	31.5	14.4	38.3	40.0	11.1	24.6	64.2
Oktober	23.7	7.7	31.4	9.8	33.0	39.2	11.5	24.6	54.6
November	23.4	7.5	30.9	10.4	33.8	38.9	11.6	24.7	56.2
December	23.5	7.7	31.2	11.1	34.6	37.1	11.8	24.3	54.7
Medeltal	24.0	7.5	31.5	13.2	37.2	43.6	11.7	26.4	67.5
1897									
Januari	23.5	7.7	31.2	7.2	30.7	43.8	12.0	26.5	57.2
Februari	23.4	7.8	31.2	11.8	35.2	44.7	11.6	26.0	67.2
Mars	23.4	7.8	31.2	11.6	35.0	41.1	11.9	24.4	61.4
April	23.3	7.9	31.2	10.4	33.7	45.2	11.3	25.7	65.4
Maj	23.2	7.8	31.0	11.2	34.4	43.2	11.1	25.1	64.1
Juni	23.2	7.9	31.1	11.4	34.6	39.5	11.1	24.0	58.8
Juli	26.0	7.9	33.9	12.6	38.6	47.7	11.4	27.4	70.8
Augusti	29.6	8.0	37.6	12.6	42.2	52.6	11.4	29.8	75.0
September	29.6	8.0	37.6	12.1	41.7	45.7	10.6	26.8	64.4
Oktober	29.5	8.1	37.6	10.9	40.4	45.8	10.9	27.1	62.7
November	29.5	8.1	37.6	8.5	38.0	46.5	11.2	27.7	59.8
December	29.4	8.1	37.5	7.3	36.7	42.7	11.2	26.6	53.3
Medeltal	26.2	7.9	34.1	10.6	36.8	44.9	11.2	26.5	63.1

	Guld, myntadt och omyntadt			Riksbankens tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.	Riksbankens guld-kassa och tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.	I procent af utelöpande sedlar utgjorde			
	hos riksbanken.	hos enskilda bankerna.	hos riksbanken och enskilda bankerna.			guldkassan			riksbankens guld-kassa och tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.
						hos riksbanken.	hos enskilda bankerna.	hos riksbanken och enskilda bankerna.	
	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	%	%	%	%
1898									
Januari	29.3	8.2	37.5	15.1	44.4	50.9	11.8	29.5	77.1
Februari.....	29.3	8.2	37.5	19.0	48.3	52.0	11.1	28.8	85.6
Mars	29.2	8.3	37.5	16.6	45.8	47.9	10.8	27.3	75.3
April	29.1	8.2	37.3	11.0	40.1	49.7	10.7	27.6	68.5
Maj.....	29.1	8.2	37.3	11.0	40.1	46.9	10.7	27.0	64.7
Juni	27.9	8.2	36.1	5.0	32.9	43.3	10.7	25.5	51.0
Juli	25.8	8.2	34.0	12.0	37.8	43.9	11.1	25.6	64.3
Augusti	30.7	8.3	39.0	13.9	44.6	49.5	11.1	28.4	71.9
September.....	31.6	8.3	39.9	13.6	45.2	45.4	10.1	26.3	64.9
Oktober	31.6	8.3	39.9	7.0	38.6	48.3	10.3	27.3	59.0
November	31.5	8.3	39.8	6.1	37.6	48.0	10.5	27.5	57.3
December	31.2	9.0	40.2	8.7	39.9	44.1	11.3	26.8	56.4
Medeltal	29.7	8.3	38.0	11.6	41.3	47.4	10.8	27.3	65.9
1899									
Januari	30.9	9.3	40.2	5.7	36.6	51.2	12.5	29.9	60.6
Februari.....	30.9	9.3	40.2	8.1	39.0	51.2	12.3	29.5	64.6
Mars	30.8	9.3	40.1	9.6	40.4	47.3	11.5	27.4	61.9
April	30.9	9.2	40.1	8.0	38.9	49.9	12.0	28.9	62.8
Maj.....	30.8	9.2	40.0	13.7	44.5	48.7	12.8	29.6	70.3
Juni	30.8	9.2	40.0	14.2	45.0	42.8	12.0	26.9	62.5
Juli	30.7	9.2	39.9	11.0	41.7	47.9	12.7	29.2	65.1
Augusti	30.7	9.2	39.9	13.4	44.1	47.3	12.5	28.9	68.0
September.....	30.4	9.2	39.6	14.1	44.5	42.5	11.0	25.6	62.2
Oktober	30.5	9.3	39.8	15.8	46.3	44.9	11.8	27.1	68.1
November	30.5	9.3	39.8	14.8	45.3	45.7	12.1	27.7	67.9
December	30.3	9.3	39.6	16.6	46.9	40.3	11.6	25.5	62.4
Medeltal	30.7	9.2	39.9	12.1	42.8	46.4	12.0	27.9	64.8

	Guld, myntadt och omymntadt			Riksbankens tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.	Riksbankens guld-kassa och tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.	I procent af utelöpande sedlar utgjorde			
	hos riksbanken.	hos enskilda bankerna.	hos riksbanken och enskilda bankerna.			guldkassan			riksbankens guld-kassa och tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning
						hos riksbanken	hos enskilda bankerna	hos riksbanken och enskilda bankerna	
1900	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	%	%	%	%
Januari	30.3	9.3	39.6	19.7	50.0	52.3	12.8	30.3	86.4
Februari.....	30.2	9.3	39.5	23.0	53.2	50.7	12.1	28.9	89.3
Mars	30.1	9.3	39.4	18.6	48.7	47.0	11.5	27.1	76.1
April	30.0	9.3	39.3	9.5	39.5	49.5	11.7	28.1	65.2
Maj	29.9	9.3	39.2	3.1	33.0	48.0	12.3	28.4	53.0
Juni	32.5	9.4	41.9	— 0.7	31.8	48.6	11.7	28.5	47.5
Juli	35.2	9.3	44.5	6.3	41.5	59.4	12.3	33.0	70.0
Augusti	35.1	9.3	44.4	6.3	41.4	58.1	12.1	33.0	68.5
September.....	35.0	9.3	44.3	7.0	42.0	50.8	10.8	28.6	61.0
Oktober	36.0	9.4	45.4	12.0	48.0	54.4	11.3	30.4	72.5
Medeltal för tiden Januari 1890—Oktober 1900	22.8	7.8	30.6	9.9	32.7	44.0	11.9	26.2	63.1

Vissa central-

	Metallisk behållning hos							Täckning hos Sveriges riksbank i	
	Englands bank.	Tyska riksbanken.	Franska banken.	Österrikisk-ungerska banken.	Ryska banken.	Danska nationalbanken. *)	Norges bank. **)	guld, myntadt och omyntadt.	guld samt tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning.
	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.
Vid slutet af år 1894	585.0	912.6	2,383.2	523.8	1,224.0	62.0	33.5	22.0	41.3
» » » » 1895	784.8	766.8	2,305.8	666.0	1,423.8	69.8	36.7	24.2	38.6
» » » » 1896	613.8	723.6	2,262.6	640.8	1,699.2	66.5	34.7	23.5	34.6
» » » » 1897	547.2	743.4	2,273.4	729.0	2,188.8	64.5	47.6	29.4	36.7
» » » » 1898	527.4	676.8	2,181.6	869.4	1,863.0	72.8	44.3	31.2	39.9
» » » » 1899	527.4	630.0	2,181.6	734.4	1,634.4	73.1	42.2	30.3	46.9
Medeltal	597.6	742.2	2,264.7	693.9	1,672.2	68.1	39.8	26.8	39.7

	I procent af ute-metalliska behåll-			
	Englands bank	Tyska riksbanken	Franska banken	Österrikisk-ungerska banken
	%	%	%	%
Vid slutet af år 1894	127.0	83.8	95.1	57.4
» » » » 1895	166.4	64.5	92.0	59.8
» » » » 1896	128.2	64.0	81.9	67.6
» » » » 1897	111.4	62.7	82.9	69.5
» » » » 1898	107.3	55.5	79.5	65.5
» » » » 1899	103.9	51.5	76.1	67.2
Medeltal	123.6	63.3	84.3	64.6

*) Metallfond, bestående af a) lagligen i riket gällande mynt, b) omyntadt guld och främmande guldmynt, Sveriges riksbank och Norges bank samt e) — intill ett belopp af 10 millioner kronor — dels nationalbankens tillgodotyska »reichskassenscheine» och riksbankssedlar.

**) Guldbehållning efter afdrag af Sveriges riksbanks och danska nationalbankens tillgodohafvande enligt

Tabell 4.

bankers sedeltäckning.

Utelöpande sedlar.							
Eng-lands bank.	Tyska riks-banken.	Franska banken.	Österrikisk-ungerska banken.	Ryska banken.	Danska national-banken.	Norges bank.	Sveriges riksbank.
Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.
460.8	1,089.0	2,505.6	912.6	1,978.2	82.1	47.7	51.9
471.6	1,188.0	2,507.4	1,114.2	1,900.8	87.1	50.9	56.7
478.8	1,130.4	2,763.0	948.6	1,918.8	90.3	52.4	63.3
491.4	1,186.2	2,741.4	1,049.4	1,654.2	91.3	59.3	68.8
491.4	1,220.4	2,743.2	1,326.6	1,229.4	94.0	63.4	70.8
507.6	1,222.2	2,867.4	1,092.6	930.6	96.4	62.4	75.2
483.6	1,172.7	2,688.0	1,074.0	1,602.0	90.2	56.0	64.5

Löpande sedlar utgjorde				
ningen hos			täckningen hos Sveriges riksbank i	
Ryska banken	Danska national-banken	Norges bank	guld, myntadt och omyntadt	guld samt tillgodohafvande i utlandet på löpande räkning
%	%	%	%	%
61.9	75.5	70.2	42.4	79.6
74.9	80.1	72.1	42.7	68.1
88.6	73.6	66.2	37.1	54.7
132.3	70.6	80.3	42.7	53.3
151.5	77.4	69.9	44.1	56.4
175.6	75.8	67.6	40.3	62.4
104.4	75.5	71.1	41.6	61.6

c) — intill en tredjedel af metallfonden — omyntadt silfver och främmande silfvermynt, d) tillgodohafvande å vista hos hafvande genom filialbanken i Flensburg på giroräkning hos tyska riksbanken dels ock samma filialbanks behållning af 1885 års konvention. Af de angifna beloppen innestår omkring en tredjedel hos kommissionärer i utlandet.

**Riksbankens sedelutgiftsmyndighet enligt nuvarande
bestämmelser och enligt komiterades förslag.**

Kassatillgångar.			Sedelutgiftsmyndighet		I procent af sedelutgiftsmyndigheten utgör			
Metallisk kassa.	Öfriga kassa- till- gångar.	Summa.	enligt nu gällande bestäm- melser.	enligt komitera- des förslag.	metalliska kassan		summa kassatillgångar	
					enligt nu gällande bestäm- melser	enligt komitera- des förslag	enligt nu gällande bestäm- melser	enligt komitera- des förslag
Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	%	%	%	%
40	—	40	140	140	28.6	28.6	28.6	28.6
40	10	50	150	150	26.7	26.7	33.3	33.3
40	15	55	155	155	25.8	25.8	35.5	35.5
40	20	60	160	160	25.0	25.0	37.5	37.5
45	—	45	145	150	31.0	30.0	31.0	30.0
45	10	55	155	160	29.0	28.1	35.5	34.4
45	15	60	160	165	28.1	27.3	37.5	36.4
45	20	65	165	170	27.3	26.5	39.4	38.2
50	—	50	150	160	33.3	31.2	33.3	31.2
50	10	60	160	170	31.2	29.4	37.5	35.3
50	15	65	165	175	30.3	28.6	39.4	37.1
50	20	70	170	180	29.4	27.8	41.2	38.9
55	—	55	155	170	35.5	32.4	35.5	32.4
55	10	65	165	180	33.3	30.6	39.4	36.1
55	15	70	170	185	32.4	29.7	41.2	37.8
55	20	75	175	190	31.4	28.9	42.9	39.5
60	—	60	160	180	37.5	33.3	37.5	33.3
60	10	70	170	190	35.3	31.6	41.2	36.8
60	15	75	175	195	34.3	30.8	42.9	38.5
60	20	80	180	200	33.3	30.0	44.4	40.0
65	—	65	165	190	39.4	34.2	39.4	34.2
65	10	75	175	200	37.1	32.5	42.9	37.5
65	15	80	180	205	36.1	31.7	44.4	39.0
65	20	85	185	210	35.1	31.0	45.9	40.5
70	—	70	170	200	41.2	35.0	41.2	35.0
70	10	80	180	210	38.9	33.3	44.4	38.1
70	15	85	185	215	37.8	32.6	45.9	39.5
70	20	90	190	220	36.8	31.8	47.4	40.9
75	—	75	175	210	42.9	35.7	42.9	35.7
75	10	85	185	220	40.5	34.1	45.9	38.6
75	15	90	190	225	39.5	33.3	47.4	40.0
75	20	95	195	230	38.5	32.6	48.7	41.3